

Benvolgut/da senyor/a,

El Comitè d'Al·lèrgia a Fàrmacs (CAF) de la Societat Catalana d'Al·lèrgia i Immunologia Clínica (SCAIC) us adjunta la cartera de serveis de l'especialitat d'al·lèrgologia referida a l'estudi de les reaccions al·lèrgiques medicamentoses.

Aquest document es basa en el Document Marc del Model d'Atenció Al·lèrgològica de Catalunya elaborat el 2010, que contempla els tipus de procediments diagnòstics i terapèutics segons nivells assistencials.

Volem fer especial esment als procediments terapèutics de dessensibilització a fàrmacs que poden ésser assumits per part dels serveis d'Al·lèrgologia hospitalaris sempre i quan disposin de la infraestructura i la dotació en recursos humans adients. Per tant, no n'és necessària la seva contractació a empreses externes.

Recordem la necessitat de desenvolupar l'especialitat de l'Al·lèrgologia a Catalunya tal i com es va acordar en el Model d'Atenció Al·lèrgològica de Catalunya 2011-2015, consensuat pel Servei Català de la Salut i les societats científiques.

Quedant a la vostra disposició, rebí una salutació cordial.

Ramon Lleonart
Coordinador Comitè Al·lèrgia a Fàrmacs SCAIC

Ma Teresa Dordal
Presidenta SCAIC

Cartera de serveis

D'acord amb el document consensuat entre el Departament de Salut i la Societat Catalana d'Al·lèrgia i Immunologia Clínica (Cartera de Serveis en l'Atenció a la Patologia Al·lèrgica, Àmbit d'Atenció Primària i d'Atenció Especialitzada ambulatoria http://salutweb.gencat.cat/web/.content/home/ambits_tematicos/linies_dactuacio/model_a_sistencial/ordenacio_cartera_i_serveis_sanitaris/model_atencio_allergologica_catalunya_documento_marc/documents/cartera_serveis_atencio_al_lergia.pdf), a les unitats d'Al·lèrgologia s'ofereix (algunes tècniques, segons disponibilitat):

- Consultes externes
- Interconsultes (IC) de pacients ingressats
- Tècniques diagnòstiques "in vivo":
 - proves cutànies (*prick*, intradèrmiques, epicutànies)
 - proves de provocació per urticàries físiques, proves d'exposició controlada (tolerància/provocació) amb aliments, medicaments o aeroal·lèrgens
 - espirometria basal forçada, proves de broncodilatació, proves de broncoconstricció
 - determinació d'òxid nítric exhalat
 - rinometria acústica
- Tècniques diagnòstiques in vitro:
 - IgE específica a fonts al·lèrgèniques
 - IgE específica a al·lèrgens moleculars (individuals o microarray)
 - test d'activació de basòfils
 - triptassa sèrica
- Procediments terapèutics:
 - immunoteràpia amb al·lèrgens (aeroal·lèrgens, verí d'himenòpters)
 - dessensibilització a aliments

- dessensibilització a medicaments
- administració de medicació hospitalària (omalizumab, mepolizumab, concentrat d'inhibidor de C1,...)
- Elaboració d'informes

Procediments diagnòstics en reaccions adverses a fàrmacs

Es realitza:

- 1) Avaluació de sospita de reaccions adverses a fàrmacs:
 - a) Anamnesi, exploració i revisió de l'historial farmacoterapèutic
 - b) Avaluació de la potencial afectació orgànica (triptassa sèrica, hemograma, funció renal, hepàtica,...)
 - c) Proves d'hipersensibilitat in vitro: IgE específica, test d'activació de basòfils,...
 - d) Proves cutànies en prick, intradèrmiques i proves epicutànies
 - e) Proves d'exposició controlada amb el fàrmac implicat (diagnòstic) o alternatius
 - f) Prevenció a llarg termini: indicació de fàrmacs a evitar i d'alternatives terapèutiques
- 2) Infraestructura necessària:
 - a) Espai adient amb despatx mèdic i espai per a proves d'infermeria
 - b) Situació en un lloc amb accés fàcil a suport en cas de reacció adversa greu, amb possibilitat de proporcionar tots els recursos terapèutics necessaris (carro d'aturades, oxigen, equip de suport vital,...)
 - c) Programació en horari adient segons el centre (preferiblement durant el matí)
 - d) Sala per a la monitorització de pacients considerats de més alt risc, amb butaques i/o llits d'hospital de dia o similar
 - e) Sala d'espera per als pacients i familiars

- 3) Recursos humans. Com a mínim es requerirà:
- a) Metge facultatiu responsable
 - b) Infermer/a en dedicació exclusiva durant el procediment
 - c) Personal administratiu per a programació de properes proves

Procediments terapèutics en reaccions adverses a fàrmacs: dessensibilització

La dessensibilització a fàrmacs indueix de forma proactiva la tolerància a un determinat medicament al qual el pacient és al·lèrgic, situació que es mantindrà mentre s'estigui administrant el fàrmac i desapareixerà en suspendre'l (48 h aproximadament). S'aplica quan el fàrmac està indicat i no es disposa d'alternatives o aquestes són menys eficaces. Els fàrmacs més freqüentment implicats són aspirina, quimioteràpics (taxans, platins,...) i antibiòtics (betalactàmics).

Es requereix la col·laboració del servei de farmàcia hospitalària per a la preparació dels medicaments. Es tracta d'un procediment de risc elevat, s'ha de realitzar en unitats hospitalàries amb possibilitat de monitorització de constants, presència d'infermeria experta, serveis d'infermeria amb professionals dedicats i accés a equips d'emergència en cas de reacció adversa. Es requereix una disposició de tots aquests recursos per un temps aproximat de 4-6 hores, depenent del medicament. En el cas de fàrmacs quimioteràpics s'ha de repetir en cada cicle.

El procediment inclou:

- a) Anamnesi, revisió de l'historial farmacoterapèutic
- b) Estratificació del risc individual del cas
- c) Planificació coordinada del procediment amb els serveis implicats
- d) Administració del medicament en pauta de dessensibilització
- e) Programació de properes dessensibilitzacions en cas de necessitat